

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Gelijkheid troef in het Nederlandse basisonderwijs: onderzoek naar het onderwijs voor zeer makkelijk lerenden

Heer, W. de; Heer W. de

Citation

Heer, W. de. (2017, September 12). *Gelijkheid troef in het Nederlandse basisonderwijs: onderzoek naar het onderwijs voor zeer makkelijk lerenden*. Meijers-reeks. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/54859>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/54859>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/54859> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Heer, W. de

Title: Gelijkheid troef in het Nederlandse basisonderwijs: onderzoek naar het onderwijs voor zeer makkelijk lerenden

Issue Date: 2017-09-12

In het voorgaande is gebleken dat de wetenschappelijke kennis over onderwijs aan zeer makkelijk lerende nagenoeg niet wordt toegepast in het Nederlands basisonderwijs.

In dit hoofdstuk staat de vierde subdeelvraag van het literatuuronderzoek centraal:

“Door welke factoren wordt de kennistoepassing op basisschoolniveau bepaald?”

Uitgangspunt in dit onderzoek is dat het plan, c.q. de intentie van de onderwijs- en beleidsactoren om de wetenschappelijke kennis over onderwijs aan zml-leerlingen al dan niet toe te passen op de basisschool, is gebaseerd op hun overtuigingen (§ 1.2.2).

Wanneer de actoren deze kennis willen benutten, zijn twee factoren cruciaal om het plan uit te voeren. Ten eerste dienen de actoren te beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden om de kennis te kunnen toepassen. Ten tweede dienen de omgevingsfactoren de kennistoepassing op basisschoolniveau te faciliteren, of tenminste niet te zeer te belemmeren.

Beide factoren spelen ook een rol bij de vorming van het plan of de intentie om de wetenschappelijke kennis in het basisonderwijs toe te passen. Onderwijs- en beleidsactoren zullen niet geneigd zijn om deze kennis toe te passen wanneer zij veronderstellen dat zij onvoldoende kennis en vaardigheden hebben om het plan uit te voeren en / of wanneer zij vermoeden dat de omgeving de kennistoepassing zal belemmeren (§ 1.2.2).

De kennis en vaardigheden en omgevingsfactoren kunnen derhalve het gedrag van de actoren op twee manieren beïnvloeden.

Eerst wanneer de actoren beschikken over genoemde kennis en vaardigheden en de omgeving geen belemmeringen opwerpt om de kennis toe te passen, wordt het relevant om na te gaan op welke overtuigingen het voorstellen van de actoren is gebaseerd om de wetenschappelijke kennis niet toe te passen in het onderwijs.

Voor de beantwoording van de vierde subdeelvraag is het derhalve van belang na te gaan of de actoren beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden om de wetenschappelijke kennis te kunnen benutten. Om dit beeld te verkrijgen zijn de resultaten geanalyseerd van verschillende onderzoeken van de Rijksuniversiteit Groningen / GION en de Radbouduniversiteit Nijmegen. Tevens zijn de onderzoeksresultaten en publicaties van de

Onderwijsinspectie en de Onderwijsraad. Het resultaat van deze analyse is beschreven in § 5.1.

Daarop is nagegaan of omgevingsfactoren invloed uitoefenen op het basisschoolbeleid. Voor deze analyse zijn wetenschappelijke onderzoeken en (beleids-)documenten van het Ministerie van OCW bestudeerd. De bevindingen van deze analyse zijn weergegeven in § 5.2. Vervolgens wordt in § 5.3 de subdeelvraag beantwoord.

5.1 KENNIS EN VAARDIGHEDEN BASISCHOOLACTOREN

In § 5.1.1 worden de resultaten weergegeven van verschillende onderzoeken waarin is nagegaan over welke kennis en vaardigheden leerkrachten beschikken op het gebied van zmal-leerlingen. In § 5.1.2 worden de resultaten beschreven van onderzoek naar schoolbeleid voor zeer makkelijk lerenden. Hieruit komt de kennis van het schoolmanagement en -bestuur op dit aandachtsgebied naar voren.

5.1.1 Leerkrachten

Uit onderzoek is gebleken dat leerkrachten in Nederland niet al te positief staan tegenover het versnellen van leerlingen. In § 4.2.1 is naar voren gekomen dat leerkrachten bij versnelde zmal-leerlingen sociaal-emotionele problemen verwachten en signaleren. Dit is niet in lijn met de resultaten uit vele (inter-) nationale onderzoeken, waaruit is gebleken dat zmal-leerlingen op cognitief gebied beter en op sociaal-emotioneel gebied hetzelfde of beter functioneren dan hun medeleerlingen.¹ Er blijkt sprake te zijn van onbegrip, omdat de leerling anders met de leerstof en de sociale omgeving omgaat dan een gemiddelde leerling.²

Hoogeveen en Mooij geven in 2004 en 2007 dan ook aan, dat in de opleiding tot leerkracht in het algemeen niet tot nauwelijks aandacht wordt besteed aan zeer makkelijk lerenden en het werken met deze leerlingen.³

Leerkrachten specialiseren zich in Nederland alleen vrijwillig en op kleine schaal op het gebied van onderwijs aan (z)mal-leerlingen, merkt Hoogeveen op.⁴

Hoogeveen heeft onderzocht of het verschaffen van informatie over zeer makkelijk lerenden van belang is voor de houding van de leerkrachten die te maken hebben met versnelde zmal-leerlingen.⁵

1 Duminy & St. Onderwijs Oriëntatie 1963, p. 93, Peters & Hoogeveen 2000, p. 127, Hoogeveen 2008, p. 192 en 212 en Hoogeveen, e.a. 2003, p. 7 en 22.

2 *Hoe kan onderwijs meer betekenen voor jongeren?* 2004, p. 39-40.

3 Hoogeveen, e.a. 2004, p. 18 en Mooij, e.a. 2007, p. 10.

4 Hoogeveen, e.a. 2004, p. 18.

5 Hoogeveen, e.a. 2004, p. 19 en Hoogeveen 2008, p. 212.

Leerkrachten laten zich na een informatiebijeenkomst minder negatief uit over het sociaal-emotioneel functioneren van versnelde leerlingen dan docenten die deze bijeenkomst niet hebben bijgewoond of die alleen schriftelijk materiaal aangeboden kregen. Specifieke en doelgerichte informatie over versnelling en zeer makkelijk lerenden blijkt ertoe bij te dragen, dat docenten hiervan een reëlere en positievere indruk hebben van versnelde zmal-leerlingen. Naar verwachting heeft dit een gunstig effect op de benadering van deze leerlingen.⁶

Uit zelfrapportage van de schoolleiders van de Nederlandse basisscholen in 2010, blijkt dat bijna 31% van de scholen aangeeft dat de meerderheid van de leerkrachten niet in staat is om zmal-leerlingen te signaleren. Ruim 40% van de scholen geeft aan dat een minderheid van de leerkrachten beschikt over basiskennis en -vaardigheden om onderwijs aan zmal te verzorgen. En 80% van de scholen geeft aan dat een minderheid of geen van de leerkrachten gevorderde kennis en -vaardigheden heeft op dit gebied.⁷

De Onderwijsinspectie geeft in 2015 aan dat onderwijsactoren veelal over onvoldoende expertise en tijd beschikken om (zeer) makkelijk lerenden te signaleren en te begeleiden.⁸ De overtuiging dat zmal-kinderen zich wel zullen redden zonder extra begeleiding en zorg, blijkt nog steeds te leven.⁹

6 Hoogeveen, e.a. 2004, p. 19 en Hoogeveen 2008, p. 212.

7 De percentages zijn berekend op basis van de data die zijn vermeld in: Doolaard & Oudbier 2010, p. 32.

Op 91 van de 311 onderzochte scholen is een klein deel van de leerkrachten in staat hoogbegaafde kinderen te signaleren en op 5 scholen is geen enkele van de leerkrachten hiertoe in staat. Derhalve geeft $(91+5)/311 \times 100 = 30,8\%$ van de scholen aan, dat de meerderheid van de leerkrachten niet in staat is om zmal-leerlingen te signaleren. Op 122 van de 310 onderzochte scholen blijkt een klein deel van de leerkrachten te beschikken over basiskennis en -vaardigheden om onderwijs aan zmal te verzorgen en op 4 scholen beschikt geen enkele leerkracht hierover. Derhalve geeft $(122+4)/310 \times 100 = 40,6\%$ van de scholen aan, dat een minderheid van de leerkrachten beschikt over basiskennis en -vaardigheden om onderwijs aan zmal te verzorgen. Tevens geven 194 van de 306 onderzochte scholen aan dat een minderheid van de leerkrachten gevorderde kennis en -vaardigheden heeft om onderwijs aan zmal-leerlingen te verzorgen en 51 scholen geven aan dat geen enkele leerkracht hierover beschikt. Derhalve geeft $(194+51)/306 \times 100 = 80,1\%$ van de scholen aan, dat een minderheid van de leerkrachten beschikt over gevorderde kennis en -vaardigheden om onderwijs aan zmal-leerlingen te verzorgen.

8 *Hoe gaan we om met onze best presterende leerlingen?* 2015, p. 13 en *Hoe kan onderwijs meer betekenen voor jongeren?* 2004, p. 39.

9 *Hoe kan onderwijs meer betekenen voor jongeren?* 2004, p. 39 en *Onderwijs aan de best presterende leerlingen in po en vo* 2015, p. 20.

Uit een enquête die in 2014 onder leraren is gehouden over onder meer het omgaan met verschillen in de klas, blijkt dat driekwart van de respondenten behoefte heeft aan verdergaande professionalisering op dit gebied. Specifiek worden in dit verband excellente / hoogbegaafde leerlingen genoemd.¹⁰

Ook uit onderzoek in 2015 komt naar voren dat er behoefte is aan competentieverbetering van leerkrachten in het omgaan met hoogbegaafde leerlingen.¹¹

Leerkrachten in het basisonderwijs blijken matig te scoren op het gebied van het bevorderen van kennis- en begripsontwikkeling van kinderen en het geven van kwalitatief goede feedback, zo rapporteert Smeets in 2015 in zijn onderzoek. Tevens scoren zij onvoldoende op het “stimuleren van hogere orde denkvaardigheden”.¹²

Voor de begeleiding van zeer makkelijk lerende kinderen zijn deze competenties in het bijzonder van belang.

Naast de kennis en vaardigheden van de leerkrachten is tevens het schoolbeleid van belang voor de toepassing van wetenschappelijke kennis over het onderwijs aan zml-leerlingen.

5.1.2 Schoolbeleid

Voor de signalering van leerlingen met een afwijkend leerproces beschikken basisscholen over een belangrijk hulpmiddel. In § 3.2.1 is namelijk gebleken dat basisschoolleerkrachten de scores van de Cito-toetsen kunnen gebruiken om een (screenings-)onderzoek uit te voeren. Met de gegevens uit het leerlingvolgsysteem kan om leerprofiel van een leerling worden opgesteld. Uit het leerprofiel blijkt in hoeverre het leerproces van de betreffende leerling afwijkend is.

Uit onderzoek van de Onderwijsinspectie in 2016 blijkt, dat in schooljaar 2014-2015 94% van de scholen een leerlingvolgsysteem heeft gebruikt om de vorderingen van leerlingen te volgen. Van de leerkrachten gebruikt 65% het systeem om de voortgang van de ontwikkeling van de kinderen te volgen en te analyseren. Deze percentages zijn ongeveer op hetzelfde niveau als de voorgaande jaren.¹³

10 Smeets, e.a. 2015, p. 28.

11 Smeets, e.a. 2015, p. 113.

12 Smeets, e.a. 2015, p. 128.

13 *Staat van het Onderwijs 2016*, p. 68.

De Onderwijsinspectie geeft in 2016 aan dat het percentage basisscholen is gedaald, dat op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt welke zorg aan de zorgleerlingen moet worden verleend. In het schooljaar 2014-2015 bedraagt dit percentage 36%. In de schooljaren 2013-2014 en 2012-2013 is het percentage 50% respectievelijk 40%.¹⁴

Het is de Onderwijsinspectie niet duidelijk waardoor deze daling is veroorzaakt. Opgemerkt wordt dat nog niet alle scholen de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen volgen in het leerlingvolgsysteem.¹⁵

In haar Onderwijsverslag 2014-2015 richt de Onderwijsinspectie zich op het rapporteren van de leerlingzorg en begeleiding aan leerlingen met een leerachterstand. Onder de kop "Goede zorg kan wel" wordt vermeld dat bij enkele scholen de planmatigheid van de leerlingenzorg als goed is beoordeeld. "Ze signaleren leerlingen met een achterstand tijdig, [...]."¹⁶

Het schoolbeleid op het gebied van onderwijsaanpassingen houdt verband met de mate waarin scholen beschikken over methoden en materialen met behulp waarvan deze aanpassingen kunnen worden geboden, zo rapporteert de Onderwijsinspectie in 2015.¹⁷ Deze bevindingen komen overeen met het onderzoeksresultaat van het GION in 2010: "Op de meeste scholen wordt bij het differentiëren in de eigen groep verrijkingsstof uit reguliere methodes aangeboden."¹⁸

Wanneer de methoden en materialen op het gebied van onderwijsaanpassingen voor zeer makkelijk lerenden ontbreken dan wordt het onderwijs in zeer beperkte mate aangepast, zo meldt de Onderwijsinspectie in 2015.¹⁹

Van de onderzochte scholen heeft in 2010 circa een derde beleid geformuleerd voor onderwijs aan zeer makkelijk lerenden, geeft het GION aan. Scholen met geformuleerd beleid zijn vaker scholen met een plusgroep of een soort Leonardo-groep dan scholen met alleen differentiatie in eigen groep.²⁰

14 *Staat van het Onderwijs 2016*, p. 68.

15 *Staat van het Onderwijs 2016*, p. 68.

16 *Staat van het Onderwijs 2016*, p. 68.

17 *Hoe gaan we om met onze best presterende leerlingen?* 2015, p. 10, 13-14 en 17.

18 Doolaard & Oudbier 2010, p. 26.

19 *Hoe gaan we om met onze best presterende leerlingen?* 2015, p. 10 en 14.

20 Doolaard & Oudbier 2010, p. 31.

In de helft van de gevallen is het beleid van deze scholen in het beleid van het schoolbestuur opgenomen. Bijna 60% van deze scholen geeft aan binnen het bestuur de enige of een van de weinige scholen te zijn die is gespecialiseerd in zmal-leerlingen.²¹

Zo'n 27% van de scholen beschikt in 2010 over besluitvormingscriteria voor het overslaan van een groep of deelname aan een schoolgebonden plusgroep.²² Ongeveer 50% van de door het GION onderzochte scholen heeft geen criteria voor differentiëren in de groep, het overslaan van een groep of voor de toepassing van andere onderwijsaanpassing.²³

Uit onderzoek van de RU blijkt, dat onderwijsinstellingen weinig preventief of structureel schoolbeleid voor zeer makkelijk lerenden op te stellen. Veelal wordt achteraf gereageerd op probleemsignalen van zmal-leerlingen en hun ouders.²⁴

De Onderwijsinspectie meldt in 2015 eveneens:

“‘Iets doen’ voor deze groep leerlingen lijkt op veel scholen belangrijker te zijn dan doelen formuleren of nadenken over hoe de kwaliteit van het extra aanbod kan worden geëvalueerd. Tot het precies formuleren van een speciaal beleid voor deze leerlingengroep komt het dus nog nauwelijks. Hierdoor is ook de kwaliteitsborging vaak onvoldoende.”²⁵

Ruim de helft van de schoolleiders zegt in 2010 ontevreden te zijn met de invulling van het onderwijs aan zmal-leerlingen en verbeterpunten te zien, meldt het GION.²⁶ Ruim 40% is redelijk tevreden of tevreden.²⁷

Het GION geeft aan dat schoolleiders de volgende verbeterpunten zien voor het onderwijs aan zmal-leerlingen: de deskundigheid van het personeel, het te vaak werken met ad hoc oplossingen, het gebrek aan goede materialen en het gebrek aan tijd om aandacht te schenken aan de zmal-leerlingen binnen de school. Ook wijzen de schoolleiders op de tijd die al gemoeid is met de aandacht voor zwakke leerlingen.²⁸

Uit het voorgaande is gebleken dat de basisschoolleerkrachten, het schoolmanagement en -bestuur zeer beperkt beschikken over kennis en vaardigheden om het onderwijs aan te passen aan de behoeften van zeer makkelijk lerenden.

21 Doolaard & Oudbier 2010, p. 32.

22 Doolaard & Oudbier 2010, p. 23.

23 Doolaard & Oudbier 2010, p. 24.

24 Mooij, e.a. 2007, p. 6, 39 en 51.

25 *Hoe gaan we om met onze best presterende leerlingen?* 2015, p. 17.

26 Doolaard & Oudbier 2010, p. 33-34.

27 Doolaard & Oudbier 2010, p. 33.

28 Doolaard & Oudbier 2010, p. 33-34.

In het volgende wordt ingegaan op de relevante omgevingsfactoren van basisscholen.

5.2 OMGEVINGSFACTOREN OP BASISSCOOLNIVEAU

Politiek, samenleving en pabo's oefenen de nodige invloed uit op basisscholen. In deel twee van dit onderzoek wordt nader ingegaan op de hogescholen met een pabo-opleiding. In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de invloed van de politiek en de samenleving op het basisonderwijs.

Basisscholen moeten voldoen aan de wettelijke eisen die worden gesteld in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO). In deze wet komt het politiek-egalitaire onderwijsbeleid tot uiting. Vooral artikel 8, 9 en 41 zijn hierbij van belang. In artikel 9 zijn de leer- en vormingsgebieden vastgelegd en de kern-doelen die aan het einde van het basisonderwijs moeten zijn bereikt. In artikel 8 is bepaald dat de onderwijsactiviteiten evenwichtig over de dag verdeeld moeten worden. In artikel 41 is opgenomen dat de leerlingen aan alle voor hen bestemde onderwijsactiviteiten dienen deel te nemen.²⁹

Mede als gevolg van deze wet zijn de meeste basisscholen in Nederland gebaseerd op het *nurture*-beginsel. Scholen die op andere beginselen zijn gebaseerd worden in Nederland veelal *vergaand vernieuwende basisscholen* genoemd. Hiervan zijn er enkele in Nederland, zoals Iederwijs-scholen en democratische scholen.³⁰

Veelal komen vergaand vernieuwende basisscholen in financiële problemen wanneer zij van de rijksoverheid geen financiering (meer) ontvangen. Financiering kan worden geweigerd, wanneer het handelen van scholen in strijd wordt geacht met de bepalingen in de (WPO). Vooral artikel 9 werpt hierbij een belemmering op voor vergaand vernieuwende basisscholen. Daarnaast kunnen artikel 8 en 41 een belemmering vormen.³¹

Het Iederwijs-onderwijs is begin 21^e eeuw van start gegaan, maar inmiddels vanwege financiële problemen gestaakt. Voor de democratische scholen is in 2005 een platform opgericht waarbij zich een groep scholen heeft aangesloten.³²

29 WPO, art. 8, 9 en 41.

30 *Kamerstukken II 2008/09*, nr. 31 700 VIII ondernr. 228, p. 1.

31 *Stand van zaken handhaving bij bekostigde vergaand vernieuwende basisscholen 2009*, p. 1 en *Kamerstukken II 2008/09*, nr. 31 700 VIII ondernr. 228, p. 1-2.

32 <http://www.nationaleonderwijsgids.nl/basisonderwijs/nieuws/918-iederwijs-houdt-op-te-bestaan.html>, <http://www.volkskrant.nl/dossier-onderwijs/iederwijs-leeft-nu-vooral-voort-in-andere-scholen~a974407/> en <http://www.democratischescholen.nl> laatst geraadpleegd: 17 juni 2016.

Naast genoemde basisscholen zijn in 2007 ook zogenoemde Leonardo-klassen van start gegaan. Hierbij zijn in reguliere scholen aparte klassen ondergebracht met alleen hoogbegaafde kinderen. De hogere kosten die aan deze onderwijsvorm zijn verbonden, worden niet vergoed door de rijksoverheid. Verschillende van deze scholen vragen een financiële bijdrage van de ouders.³³ De Leonardo-onderwijsvorm is eveneens in financiële problemen gekomen en in 2014 failliet gegaan.³⁴

Het onderwijs aan (zeer) makkelijk lerende leerlingen vraagt een investering van scholen, zoals het aantrekken van een extra begeleiding, extra lokaal en extra materiaal. Scholen dienen de kosten voor voorzieningen, tijdsinvesteringen en programma's voor zmal-leerlingen uit hun reguliere lumpsum-budget te betalen of ouders om een eigen bijdrage vragen. Dit laatste lijkt in de praktijk zelden te gebeuren. Als er al een bijdrage wordt gevraagd, dan betreft het meestal een vrijwillige bijdragen.³⁵

Voor zeer makkelijk lerende leerlingen krijgt een reguliere basisschool geen extra financiering, zo is uit onderzoek van het GION gebleken.³⁶

Uit het voorgaande is gebleken dat de relevante omgevingsfactoren belemmeringen opwerpen om de wetenschappelijke kennis over het onderwijs aan zmal-leerlingen op basisschoolniveau toe te passen.

In het volgende wordt een reflectie gegeven op de bepalende factoren en wordt de subdeelvraag beantwoord.

5.3 REFLECTIE BEPALENDE FACTOREN

In dit hoofdstuk wordt de vierde subdeelvraag van dit vooronderzoek beantwoord:

“Door welke factoren wordt de kennistoepassing op basisschoolniveau bepaald?”

Met *de kennistoepassing* wordt gedeut op de toepassing van de wetenschappelijke kennis.

In § 5.3.1 worden de bepalende factoren beschreven en in § 5.3.2 wordt de subdeelvraag beantwoord.

33 *Kamerstukken II* 2010/11, nr. 32 500 VIII ondernr. 205, p. 28.

34 <http://www.nrc.nl/nieuws/2015/02/25/leonardo-onderwijs-hoogbegaafde-kinderen-stopt/>, laatst geraadpleegd: 22 juni 2015.

35 Doolaard & Oudbier 2010, p. 29-30 en Bronneman-Helmers 2011, p. 40.

36 Doolaard & Oudbier 2010, p. 29 en Bronneman-Helmers 2011, p. 40.

5.3.1 Beschrijving bepalende factoren

Om de wetenschappelijke kennis over het onderwijs aan zeer makkelijk lerende kinderen in het basisonderwijs te kunnen benutten, zijn twee factoren cruciaal. De basisschoolactoren dienen te beschikken over de betreffende kennis en vaardigheden om deze toe te kunnen passen en de omgeving dient geen belemmeringen op te werpen voor de benutting hiervan (zie de inleiding van dit hoofdstuk).

Basisschoolleerkrachten blijken niet of onvoldoende te beschikken over kennis en vaardigheden om (zeer) makkelijk lerenden te signaleren en te begeleiden, zo komt uit de rapportage van schoolleiders naar voren in een rapport van het GION en de Onderwijsinspectie in 2010. Dit beeld is bevestigd in een enquête onder leraren in 2014 door ITS /Radboud Universiteit Nijmegen, Kohnstamm Instituut en de Hogeschool Leiden. In de opleiding tot leerkracht wordt in het algemeen niet tot nauwelijks aandacht besteed aan zeer makkelijk lerenden en het werken met deze leerlingen.

Uit analyse van het basisschoolbeleid komt naar voren dat de kennis van het schoolmanagement,-bestuur en leerkrachten tekort schiet wat betreft het bieden van aangepast onderwijs aan (zeer) makkelijk lerenden. Scholen reageren veelal op probleemgedrag in plaats van op het leergedrag van de zml-leerling.

Het leerlingvolgsysteem wordt door basisscholen in beperkte mate gebruikt om de zorg van leerlingen met een afwijkend leerproces te bepalen. Wanneer het wel wordt gehanteerd betreft dit in het bijzonder voor de zorg van leerlingen met een achterstand.

Het beleid van de school om onderwijs aan te passen aan zml-leerlingen blijkt in de praktijk gerelateerd te zijn aan de in de school beschikbare methoden en materialen waarmee deze aanpassingen te realiseren zijn. Wanneer deze methoden en materialen ontbreken, dan wordt het onderwijs in zeer beperkte mate aangepast.

Leerkrachten, schoolmanagement en -bestuur beschikken in de praktijk over onvoldoende kennis en vaardigheden om de wetenschappelijke kennis over onderwijs aan zeer makkelijk lerenden toe te passen.

In overeenstemming met het Nederlandse politiek-egalitaire onderwijsbeleid biedt de WPO ondersteuning aan het *nurture*-uitgangspunt. Hierdoor zijn de meeste basisscholen in Nederland volgens dit uitgangspunt opgezet.

Het onderwijs aan (zeer) makkelijk lerende leerlingen vraagt een investering van scholen, zoals extra lokaalruimte, extra materiaal en het aantrekken van een extra begeleiding. Hiervoor krijgt een reguliere basisschool geen extra financiering.

Scholen betalen de kosten van voorzieningen en programma's voor zml-leerlingen uit hun reguliere lumpsumbudget of moeten ouders om een eigen bijdrage vragen.

In deze paragraaf zijn de bevindingen met betrekking tot de bepalende factoren samengevat. In het volgende wordt de vierde subdeelvraag beantwoord.

5.3.2 Bepalende factoren op basisschoolniveau

De vierde subdeelvraag "Door welke factoren wordt de kennistoepassing op basisschoolniveau bepaald?" kan als volgt worden beantwoord:

De wetenschappelijke kennis over het onderwijs aan zeer makkelijk lerende leerlingen wordt op basisschoolniveau nagenoeg niet toegepast, omdat:

- 1 de onderwijs- en beleidsactoren in het basisonderwijs in beperkte mate of niet beschikken over deze kennis en
- 2 factoren in de omgeving, zoals het overheidsbeleid, de toepassing van de wel aanwezige kennis belemmeren.

In hoofdstuk 6 wordt de deelvraag van het eerste deel van dit onderzoek beantwoord.